12 Ιουνίου 2017

Οι ενεργειακές σχέσεις της Ε.Ε. με τρίτες χώρες (Στασινόπουλος Σπυρίδων, ΜΑ Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών)

/ Πεμπτουσία

Image not found or type unknown

[Προηγούμενη δημοσίευση: http://www.pemptousia.gr/?p=161922]

3.7 Ενεργειακές σχέσεις ΕΕ με τρίτες χώρες

Η Ε.Ε, όπως αναφέρθηκε, έχει ως βασικό μέλημα την απεξάρτησή της από την ενεργειακή δύναμη της Ρωσίας και εκτός των άλλων η στροφή σε άλλες αγορές /χώρες είναι στις πρώτες σελίδες της ατζέντας των αρμόδιων οργάνων της ένωσης. Σε αυτό το σημείο πρέπει να έχουμε υπόψιν μας, πως η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ήδη αναπτυγμένα προγράμματα και πολιτικές οικονομικής και εμπορικής φύσεως και όχι μόνο, στις οποίες ενσωματώνονται συμφωνίες παροχής πετρελαίου, επενδύσεων στο τομέα της ενέργειας με σύμπραξη Ευρωπαϊκών εταιρειών και των εκεί αντίστοιχων εταιρειών, αλλά και συνεργασία στα πεδία της έρευνας και της τεχνολογίας. Τέτοιου είδους προγράμματα είναι τα AfricaEurope, η ΕΠΓ (Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας) αλλά και οι κοινοί οικονομικοί και εμπορικοί Ευρωπαϊκοί χώροι (ΕΕΑ & EFTA).

Η σύναψη συμφωνιών με χώρες της Μ. Ανατολής, της Β. Αφρικής, της περιοχής της Ευρασίας αλλά και με χώρες του Βορρά όπως η Νορβηγία, εστιάζονται στην μεταφορά ενέργειας από τις περιοχές αυτές, εντός των εδαφών της Ε.Ε, μέσω αγωγών φυσικού αερίου και πετρελαίου. Μια μικρή παρουσίαση αγωγών που προέρχονται από άλλες χώρες εκτός της Ρωσίας και τροφοδοτούν την Ευρωπαϊκή Ένωση με ενέργεια είναι η ακόλουθη. Μεγάλος αγωγός είναι ο Galsi μήκους 1350 km που μπορεί να μεταφέρει έως και 10 δις κυβικά μέτρα το χρόνο από Αλγερία στην Ιταλία. Από Αλγερία ξεκινά και ο Medgaz για να μεταφέρει έως και 8 δις κυβικά μέτρα αερίου στην Ισπανία. Ο αγωγός Nabucco, ο οποίος αποτελεί ένα τεράστιο εγχείρημα, ύψους κατασκευής στα 8 δις ευρώ και μπορεί να μεταφέρει μέχρι και 31 δις κυβικά μέτρα αερίου από την περιοχή της Κασπίας, όπως υπολογίζεται μέχρι και το 2020. Ο αγωγός ξεκινά από την Τουρκία και διαπερνά την Βουλγαρία, Ρουμανία, Ουγγαρία για να καταλήξει στην Αυστρία. Αποτελεί τον βασικότερο κίνδυνο για το μονοπώλιο της Ρωσίας και οι δυνατότητές του είναι σημαντικό στοιχείο στροφής σε μια άλλη δυνατή πηγή αερίου. Η Αυστριακή εταιρεία OMV έχει τον έλεγχο και
συνεργάζεται με εγχώριες εταιρείες όπως η ουγγρική MOL, η τουρκική Botas, η βουλγάρικη Boulgargaz και η ρουμάνικη Transgaz.

Μια κορυφαία δίοδος αερίου στην Ευρώπη είναι ο Νορβηγικός αγωγός Norway Gas Stream που αποτελεί μια τεράστια δύναμη στον χώρο. Ο αγωγός μπορεί να μεταφέρει πάνω από 1.5 τρις κυβικά μέτρα αερίου στην Ευρώπη και αποτελεί τον

βασικό λόγο που η Νορβηγία είναι ο δεύτερος βασικότερος τροφοδότης της Ευρώπης. Η ενεργειακή σύνδεση
Νορβηγίας- ΕΕ, κρίνεται ιδιαίτερα κρίσιμη για το μέλλον. Η Νορβηγία αποτελεί τον δεύτερο σημαντικό εταίρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από το 2002 ξεκίνησαν οι πρώτες επαφές και συμφωνίες για εμπόριο ενεργειακών προϊόντων. Η συμμετοχή της Σκανδιναβικής χώρας στον ενιαίο ευρωπαϊκό εμπορικό χώρο (EEA & EFTA) εμβαθύνει τις διμερείς σχέσεις, οι οποίες έχουν περάσει σε ένα επόμενο στάδιο από το 2013, με την διοργάνωση της ετήσιας συνάντησης ΕΕ-Νορβηγίας πάνω στην ενεργειακή συνεργασία (Annual EU-Norway Energy Conference).

3.8 Προγράμματα «ENERGY 2030 & 2050»

Η Ε.Ε στα πλαίσια συμμόρφωσης με τις επιταγές της εποχής και αντιμετώπισης των νέων προκλήσεων συμφώνησε στη συγκρότηση ενός μακροπρόθεσμου πλάνου με τίτλο Energy 2030, που αφορά την περίοδο 2020-2030 με στόχο την επίτευξη ενός πιο ανταγωνιστικού, ασφαλούς και σταθερού ενεργειακού συστήματος. Ουσιαστικά πρόκειται για μια στρατηγική, συνέχεια του πρώτου προγράμματος που έχει ορίζοντα το 2020 και δίνει έμφαση στις επενδύσεις, στη δημιουργία νέων αγωγών και της μείωσης εκπομπής άνθρακα στην ατμόσφαιρα.

Πιο συγκεκριμένα οι στόχοι για το 2030 αφορούν την δέσμευση για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, ενίσχυση της περιφερειακής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών που θα τα βοηθήσει να αντιμετωπίσουν από κοινού ενεργειακές προκλήσεις και ζητήματα με το χαμηλότερο κόστος με απώτερο στόχο την ενοποίηση της αγοράς. Αξιοποίηση της δυναμικής της ανάπτυξης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές με πολιτική, που θα στηρίζεται σε πιο αποδοτική ως προς το κόστος προσέγγιση με βελτίωση του ανταγωνισμού που θα φέρει σε καλύτερο σημείο την Ε.Ε. σε σχέση με άλλες δυνάμεις.

Επιπλέον η Επιτροπή προτείνει νέο στόχο μείωσης των εγχώριων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά 40% σε σύγκριση με το 1990, ο οποίος στόχος θα συνοδεύεται από συναφή πρωταρχικό στόχο τουλάχιστον 27% σε ευρωπαϊκό επίπεδο για ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, ενώ θα παρέχει ευελιξία στα κράτη μέλη να καθορίζουν τους εθνικούς στόχους.

[33]Στο αναλυτικό κείμενο που αφορά το πρόγραμμα, για κάθε στόχο αναλύεται όλη η συλλογιστική και ο τρόπος που θα επιτευχθεί ο καθένας. [34]Για παράδειγμα ο στόχος αποδοτικότερης χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μπορεί να μειώσει το εμπορικό έλλειμμα της Ε.Ε. σε ενεργειακά βασικά προϊόντα, την έκθεσή της σε διακοπή του εφοδιασμού και την αστάθεια των τιμών ορυκτών καυσίμων, να τονώσει την ανάπτυξη σε καινοτόμες τεχνολογίες, να δημιουργήσει θέσεις

εργασίας σε αναδυόμενους τομείς και να μειώσει την ατμοσφαιρική ρύπανση. Ο στόχος μείωσης των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά 40% θα πρέπει να ενθαρρύνει από μόνος του, την αύξηση του μεριδίου ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στην Ε.Ε. σε τουλάχιστον 27%. Η Επιτροπή προτείνει, επομένως, αυτόν τον στόχο της Ε.Ε. για το μερίδιο ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές που καταναλώνεται στην Ε.Ε. Ο στόχος αυτός, μολονότι θα είναι δεσμευτικός για την Ε.Ε, δεν θα δεσμεύει τα μεμονωμένα κράτη μέλη, αλλά θα υλοποιηθεί μέσω σαφών δεσμεύσεων που θα αποφασίσουν τα κράτη μέλη, τα οποία θα πρέπει να κατευθύνονται από την ανάγκη να καθορίσουν συλλογικά τον στόχο που θα πρέπει να επιτευχθεί σε επίπεδο Ε.Ε, βάσει των αποτελεσμάτων που πρέπει να επιτύχει κάθε κράτος μέλος με τους σημερινούς στόχους του για το 2020.

Την δεδομένη χρονική στιγμή μέριμνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η ακολουθία του ισχύοντος προγράμματος Energy 2020 και η επίτευξη των βασικών στόχων που έχουν τεθεί. Με την πάροδο της δεκαετίας που διανύουμε και πάντα με βάση τα ισχύοντα δεδομένα στο διεθνές σκηνικό με τις όποιες αλλαγές ή όχι θα έχουν υπάρξει στο ενεργειακό πεδίο, η Ε.Ε θα προχωρήσει στην εφαρμογή του νέου προγράμματος Energy 2030.

Μια μεγαλύτερη προέκταση των προγραμμάτων που έχουν αναφερθεί παραπάνω είναι και το πλάνο (roadmap) Energy 2050[35]. Σε ένα μακροσκελές κείμενο – μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, γίνεται εκτενής αναφορά στο πώς επιδιώκεται να ασκεί ενεργειακή πολιτική η Ε.Ε. Μέσα από μια σειρά σεναρίων-προκλήσεων του μέλλοντος, αναφέρονται κατευθυντήριες κινήσεις για την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί. Κυρίως οι στόχοι αυτοί, είναι μια συνέχεια των προγραμμάτων Energy 2020 & 2030. Για παράδειγμα η Ε.Ε. έχει δεσμευθεί να μειώσει έως το 2050 τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου σε ποσοστό 80-95% των επιπέδων του 1990, πετυχαίνοντας ταυτόχρονα την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και την ανταγωνιστικότητα. Το συγκεκριμένο σχέδιο, στοχεύει στην ανάπτυξη μακροπρόθεσμου και τεχνολογικά ουδέτερου ευρωπαϊκού πλαισίου, εντός του οποίου θα καταστούν αποτελεσματικότερες αυτές οι πολιτικές. Ο παρών χάρτης πορείας στηρίζεται στο επιχείρημά ότι με ευρωπαϊκή προσέγγιση της ενεργειακής πρόκλησης θα ενισχυθεί η ασφάλεια και η αλληλεγγύη και θα μειωθεί το κόστος σε σύγκριση με παράλληλα εθνικά καθεστώτα, καθώς θα εξασφαλίζεται ευρύτερη και ευέλικτη αγορά για νέα προϊόντα και υπηρεσίες. Το γεγονός ότι ο χάρτης πορείας στηρίζεται σε σενάρια για το μέλλον με έλλειψη πραγματικών δεδομένων μιας και πρόκειται για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα μπροστά. Η δικαιολογημένη αβεβαιότητα κυρίως στο χώρο των επενδύσεων, δυσχεραίνει το έργο μιας ορθής ανάλυσης του προγράμματος.

Τα σενάρια έχουν ως βάση το πρόγραμμα Energy 2020 και σχετίζονται με την μεγαλύτερη ενεργειακή απόδοση με κύριο μέτρο την εξοικονόμηση ενέργειας τόσο από την κατανάλωση, όσο και από την παραγωγική διαδικασία, την βελτίωση των τεχνολογικών δυνατοτήτων κατά την παραγωγική διαδικασία, ισχυρά μέτρα στήριξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) που οδηγούν σε πολύ υψηλό μερίδιο των ΑΠΕ στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας (75% το 2050) και μερίδιο των ΑΠΕ στην κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας που φτάνει το 97% αλλά και επίτευξη ανόδου του μεριδίου πυρηνικής ενέργειας. [36]Επιπλέον γίνεται λόγος για την σημασία της ηλεκτρικής ενέργειας η οποία στο μέλλον θα αυξήσει το μερίδιό της στην τελική ζήτηση ενέργειας σε ποσοστό 36-39% το 2050. Για να επιτευχθεί αυτό, το σύστημα ηλεκτροπαραγωγής θα πρέπει να υποστεί διαρθρωτικές αλλαγές και να έχει απαλλαχθεί σε σημαντικό επίπεδο από τις ανθρακούχες εκπομπές ήδη από το 2030 (57-65% το 2030 και 96-99% το 2050).

[37]Τα αποτελέσματα όλων των σεναρίων για την απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές βασίζονται στην παραδοχή ότι αναλαμβάνεται δράση σε παγκόσμιο επίπεδο για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Πρώτον, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι το ενεργειακό σύστημα της Ε.Ε. χρειάζεται υψηλά επίπεδα επενδύσεων ακόμη και χωρίς φιλόδοξες προσπάθειες για την απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές. Δεύτερον, τα σενάρια δείχνουν ότι ο εκσυγχρονισμός του ενεργειακού συστήματος θα προσελκύσει υψηλά επίπεδα επενδύσεων στην ευρωπαϊκή οικονομία. Τρίτον, η απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές ενδεχομένως να αποτελέσει πλεονέκτημα για την Ευρώπη ως πρωτοπόρο των ενεργειακών προϊόντων και υπηρεσιών στην αυξανόμενη παγκόσμια αγορά. Τέταρτον, βοηθά στη μείωση της εξάρτησης της Ε.Ε. από τις εισαγωγές και της έκθεσής της στην αστάθεια των τιμών των ορυκτών καυσίμων.

Για να οδηγηθούμε όμως σε αυτά τα συμπεράσματα, η Επιτροπή θα πρέπει να επικαιροποιεί τακτικά τον χάρτη πορείας, αξιολογώντας ό,τι είναι απαραίτητο βάσει της προόδου και των αλλαγών που σημειώνονται, με την συμμετοχή των κρατών μελών στην διαδικασία και μέσω των εθνικών πολιτικών τους, η οποία διαδικασία θα καταλήξει σε έγκαιρη ανάληψη δράσης ώστε να επιτευχθεί ο μετασχηματισμός του ενεργειακού συστήματος, που θα αποδώσει την απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές, μεγαλύτερη ασφάλεια εφοδιασμού και αυξημένη ανταγωνιστικότητα προς όφελος όλων. [38]Ο ενεργειακός χάρτης πορείας για το 2050 δείχνει ότι η απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές είναι εφικτή. Όποιο σενάριο και εάν επιλεγεί, αναδύονται διάφορες αναμφιβόλως θετικές επιλογές (no-regrets) ικανές να μειώσουν τις εκπομπές αποτελεσματικά και κατά οικονομικά βιώσιμο τρόπο.

[39] Στον επίλογο του κειμένου, γίνεται λόγος για ένα αποδοτικότερο ενεργειακό σύστημα το οποίο μπορεί να επιτευχθεί αν πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Οι συγκεκριμένες δέκα στον αριθμό προϋποθέσεις, έχουν να κάνουν με την εφαρμογή του προγράμματος με ορίζοντα το 2020 και 2030 και έπειτα να αναθεωρηθεί ό,τι παρεκκλίνει από τα προβλεπόμενα. Αφορούν επίσης την προώθηση και εφαρμογή μέτρων που αφορούν την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της έρευνας και καινοτομίας πάνω στην παραγωγική διαδικασία, την αύξηση της ενεργειακής αποδοτικότητας, την βελτίωση των τιμών, ώστε να αντανακλούν καλύτερα στο κόστος, βελτίωση των υποδομών κυρίως της αποθηκευτικής δυναμικότητας των κρατών -μελών, επίσπευση των διαδικασιών για σχηματισμό της εσωτερικής αγοράς με ενδυνάμωση του αισθήματος συλλογικότητας μεταξύ των δρώντων και προστασία της ασφάλειας και των συμφερόντων των κρατών -μελών.

(συνεχίζεται)

[33] COM(2014) 15 final, A policy framework for climate and energy in the period from 2020 to 2030,Brussels, 22.1.2014
[34] COM(2014) 15 final, A policy framework for climate and energy in the period from 2020 to 2030,p.p 3-6,Brussels, 22.1.2014
[35] COM(2011) 885,Energy Roadmap to 2050 ,Brussels 15.12.2011
[36] COM(2011) 885,Energy Roadmap to 2050,(scenarios -figure 1)p. 5 ,Brussels 15.12.2011
[37] COM(2011) 885,Energy Roadmap to 2050,pp 3-4 ,Brussels 15.12.2011
[38] COM(2011) 885,Energy Roadmap to 2050,p 22 ,Brussels 15.12.2011
[39] COM(2011) 885,Energy Roadmap to 2050,p 23-24 ,Brussels 15.12.2011